

DELAVSKA POLITIKA

Izkaša dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 58

Sobota, 18. julija 1936

Leto XI

Jakšič Sreten:

Dragiša Lapčević

Osebnost, politik, socialistični ideolog, pisatelj in narodni tribun

Nedavno so beograjski zastopniki delavskih organizacij obiskali ostarelega in obnemoglega prvoboritelja sodruha Dragiša Lapčevića v njegovem stanovanju, da mu izrazijo simpatije srbskih in vseh jugoslovenskih delavcev.

V burno politično življenje Srbije je stopil s. Lapčević takrat, ko se je snovala radikalna stranka, ko so njeni borci korakali še pod »rdečo zastavo« in poskušali, da svoje socialistične in demokratične ideje »spravijo v sklad z razmerami v kmečki in zadružni Srbiji«. Svetozar Marković je umrl in ne moremo vedeti, ali bi se tudi on poskušal »prilagoditi«, z drugimi besedami, ali bi tudi on šel isto pot, kakor Nikola Pašić ali bi pa ostal dosleden svojim idejam iz mladosti, ki so jim sledili Jovan Zujović, Vasa Pelagić, Mita Cenić in najznačajnejši s. Dragiša Lapčević. Po teh osebnostih, teh ideologijah, predvsem po veliki osebnosti Dragiša Lapčevića se je izvršil prehod od socializma Svetozara Markovića, utopizma Vase Pelagića do naučnega socializma in moderne delavskega gibanja v Srbiji in Jugoslaviji.

Zgodovina socialističnega delavskega gibanja v Srbiji je v najožji zvezi z osebnostjo s. Dragiša Lapčevića. Ze leta 1893. je bil izvoljen za predsednika občine v Uzički Požegi. Takrat sta Vasa Pelagić in Dragiša Lapčević ustanovila v Arilju prvo »Delavsko društvo« v Srbiji. Ko je leta 1897. izšel časopis »Radničke novine« in je bila kmalu potem ustanovljena razredna sindikalna organizacija in potem l. 1903. Srbska socialnodemokratska stranka, je bil Dragiša Lapčević povsod med prvimi. Zanimajoč svoje privatne interese je pogosto docela obubožal. Pogosto je menjal poklic ali vedno je bil v prvih delavskih in socialističnih vrstah, vedno je bil vztrajen javni deavec in neustrašen politični borec. Pozneje je bil, kakor znano, socialistični narodni poslanec v skupščini, tajnik in predsednik socialnodemokratske stranke, tajnik Glavne delavske zveze, občinski odbornik v Beogradu itd. Bil je povsod tam, kjer je bil potreben boj za interese delavskega razreda in za socialistična načela. Napisal je več knjig znanstvene in zgodovinske vsebine, a člankov je napisal toliko, da jim ne vemo števila.

Dokler je v Srbiji in Jugoslaviji socialistično gibanje bilo enotno, je bila vloga Dragiša Lapčevića pesem, polna najlepšega idealizma in simpatični »striček Lapčević« (tudi ko po svojih letih še ni bil striček, ampak najbrž zaradi svoje brade), je bil najpopularnejša osebnost v delavskem gibanju in v širokih delavskih masah. In posebno še v Bosni in Hercegovini, kamor je pogosto prihajal in kjer mu je delavsko gibanje bilo še prav posebno pri srcu.

Po razkolu, ko so nastale dolge bratomorne borbe med delavci širom Jugoslavije, je ta nadarjeni politik, teoretik in pisatelj le s težavo našel orijentacijo kot tajnik in kot človek praktičnega delovanja kakor tudi kot ideolog in vodja. Kmalu potem ga je zlomila bolezen, onemogočila mu je javno delovanje in ga dovedla v položaj, v katerem so mu te dni ob priliki sedemdesetletnice rojstva čestitali beograjski delavci v imenu vsega jugoslovenskega proletarijata.

Edina pot — ključ do nje je demokracija

Kmalu bo naša država obstojala že dvajset let. Uvedena je bila kmalu izpočetka razmeroma svobodna ustava in velike svoboščine. Imeli smo splošno, tajno in proporcionalno volitev. Le žene niso imele volilne pravice. Tudi druga zakonodaja je bila razmeroma svobodna, a pozneje pa so se svoboščine sukcesivno omejevale, zlasti pa po dogodku v narodni skupščini leta 1928.

Od tedaj je minilo že sedem let in še vedno nismo prišli do obnovitve demokracije, čeprav je ta doba prej neždrava kakor pa zdrava, ker razkrajša dušo naroda. To opažamo pri razpravljanju o političnih, socialnih in sploh gospodarskih vprašanjih. Povsod vidimo kolebanje iz tabora v tabor, od gesla do gesla, najbolj nenaravne grupacije političnih ideologij, torej popolen konjunkturizem, ki ne more biti več sposoben za nobeno pozitivno ali celo načelno delo. To je strašno zlo. To je gnezdo neznačajev, koritarjev, hlapcev, veš in metuljev. Kako naj taka okolica rodi kaj dobrega? Kako naj bodo taki elementi konstruktivni, konstruktivni za celoto?

O pravi demokraciji pri nas sploh ne moremo govoriti, zakaj prava demokracija upošteva tudi opravičene želje manjšine, ne le manjšine, marveč tudi posameznika, če je njegovo mnenje splošnosti v korist. Teža pri nas še ni bilo. V našem parlamentarizmu se želja manjšin ni upoštevalo, ni se iskalo demokratičnega sporazuma z njimi ne političnega in ne gospodarskega. Tu pa ima tudi svoj izvor vse, kar se je dogajalo in kar se godi. In mnogo lažje so bila rešljiva razna vprašanja pred desetimi ali petnajstimi leti kakor danes, ko je nasprotje večje in zlo hujše.

Socialisti smo ostali ves čas zvesti pravim načelom demokracije, ki se jim ne odrečemo nikdar. Vedno smo bili za demokracijo in sporazum razuma, nikdar za kakšno hegemonijo, bodisi politično ali gospodarsko ter smatramo, da je še danes

prava demokracija edino prava pot, ki utegne vesti državo iz sedanjega kaosa in krivic.

Tudi v našem listu smo to stvar že večkrat poudarili. Kazala se je že

na obzorju zarja, da se ta misel poraja tudi v nekaterih drugih političnih miselnostih. Govorili so o potrebi demokracije, posvetovali so se o korakih, toda pozitivnega dela še ne vidimo. Zbuja se ta miselnost, ker končno ni izhoda, toda demokracija sama ne pride, ne more priti, dokler ni ta ideološki krog tako velik, da poplove vso državo.

Boj za demokracijo je zaradi tega glavni, edini politični boj. Tu ne more biti nikakršnih partikularnih vprašanj, ker ravno s partikularnimi vprašanji smo demokracijo izigrali. Namesto da bi se bili borili za demokracijo, smo podlegali, preden smo jo izvojevali (namreč tudi duhovno), v partikularistične spore in prepire, ki so nas razdruževali, namesto, da bi nas bili družili v narod, plemena ali narode demokracije.

Te strašne grehe moramo popraviti. Popravili jih pa bomo, če se vsaka politična grupacija, ki čuti pošteno demokratično, oprime boja za to edino točko programa, ki jo ves demokratični narod prav lahko izvojuje.

Sijajna proslava narodnega praznika v Parizu Manifestacija demokratične republike

Francozi proslavljajo svoj narodni praznik, padec Bastille, dne 14. julija. To je praznik republike. Letošnja proslava je uspela kakor še nobena, čeprav je reakcija grozila z motnjami praznika. Dopoldne je bila velika parada pred predsednikom republike na Esplanadi invalidov. Popoldne pa je bila ogromna povorka. Med udeleženci je bil v sprevedu tudi Leon Blum in z njim Daladier. Defile je bil završen na Elizejskih poljanah.

Popoldanska povorka ob dveh popoldne se je zbirala po posameznih delih mesta. Povorka so se nizale mimo spomenika na Bastilli, kjer so bile zastave, slike filozofov, revolucionarjev

in napisi svobodomiselnega in socialnega značaja.

Povorka je trajala od 2. ure do 7. ure zvečer. Do tedaj je prišlo mimo Narodnega trga šele polovica manifestantov in je trajala povorka do polnoči.

Na Narodnem trgu sta govorila predsednik vlade Leon Blum in podpredsednik Daladier.

Pozivala sta organizacije ljudske fronte, da ostanejo složne in zveste, da podpro vlado, da bo mogla izpolniti svoje obljube. V zvezi z ljudstvom hoče vlada izpolniti obljube.

Teško je povedati število udeležencev, lahko se pa trdi, da Pariz še ni videl tako ogromne manifestacije.

K novemu položaju

Igra proti miru in za diktaturo velesil. — Nova ofenziva imperialistov

Avstrijsko-nemška pogodba je, čeprav se je izprva opazala neka apatičnost v mednarodni politiki do dogodka, vendar le nova ofenziva Nemčije in Italije. Vlade in parlamenti se bodo bavili s tem vprašanjem. Prav važna pa je ta pogodba z ozirom na bruseljsko lokarnsko konferenco, ker je marsikaj vnaprej prekrizala, kar bi se moralo obravnavati na lokarnski konferenci.

Ako se ob tej priliki vrnemo v preteklost, da vzemimo na pomen s. Lapčevića, vidimo mnogo značilnih faktov. On je velik politik, velik agitator, velik pisatelj in teoretik, velik narodni tribun in velik idealist. Da se je tak človek odločil za znanstveni socializem v gospodarsko in socialno zaostali sredini in da se je razvil v tako močno osebnost z vsemi pravkar naštetimi lastnostmi in vrlinami, to potrjuje, da je ta človek rojen velik talent, ki se je vsestransko razvil na temelju izvanredne pridnosti in delavnosti, samoizobrazbe in velikih izkušenj v javnem delovanju. Čudovita je n. pr. pismenost teža

človeka, ki je brez vsake šole. Celotno knjigo vam z lahkoto napiše tako, da mu v originalnem besedilu ni treba popraviti niti ene besede. Njegova govorniška nadarjenost je nekaj fenomenalnega, ako pomislimo, da ima narod šele kratak demokratični in parlamentarni razvoj za seboj. Čuditi nas mora tudi njegova politična spretnost. Kot agitator in propagator bo še dolgo čakal na naslednika. A njegov veliki idealizem pozna vsakdo, ki je skupno z njim delal in se bojeval za socialistično stvar. V tem je pravi Rus in cela njegova pojava nam ga kaže kot politika in ideologa ruskega tipa in učenca velikih ruskih

lesile Francija, Anglija, Italija, Nemčija, Poljska in Rusija. Mussolini hoče malo antanto izločiti, čeprav se kot enota lahko primerja velesil po svojem prebivalstvu in obsežnosti teritorija. Takega preziranja Francija ne more dopuščati.

Prvotno je Mussolini zagovarjal diktaturo štirih velesil, kar pa ni uspelo.

V splošnem je pa francoski desničarski in levičarski tisk mnenja, da bi hegemonija velesil, štirih ali šestih, ne mogla prinesiti ozdravljenja evropskega položaja. Treba je vpoštovati male države ter uesti v mednarodni politiki več demokracije, ki edina more koristiti pomirjenju in sporazumu med narodi.

Taka je tudi politika ljudske fronte in Blumove vlade v Franciji.

Dardanele svobodne za zaveznike

Konferenca v Montreauxu je sklenila, da je prehod vojnim ladjam skozi morsko ožino Dardanele pri Carigradu dovoljen z odobrenjem Društva narodov deželam, ki imajo pogodbeno razmerje s Turčijo, to je, so v zvezi, ki ji pripada Turčiji. Logično se namerava Turčija priključiti francosko-ruskemu regionalnemu paktu. Anglija se sicer protivi, toda Turčija hoče skleniti pakt z deželami, ki se mu priključijo.

socialističnih učiteljev. Njegova šola je ruska marksistično-socialistična šola.

Velik idealist in pristaš materialistične filozofije v teoriji in nauki je Dragiša Lapčević v privatnem življenju idealist v tem smislu, da je vse svoje življenje s svojo številno družino trpel pomanjkanje in da je celo svoje življenje na ta ali oni način mnogo pretrpel za svoje ideale.

Zato je le prav, da se temu velikemu človeku in socialistu še za njegovega življenja postavi trajen spomenik v srcih jugoslovenskih delavcev.

Konec sankcij

Mednarodno pravo — žrtev diplomatskih spletk

Ko je Italija pričela vojno proti Abesiniji, je Društvo narodov soglasno ugotovilo, da je Italija krivoma napadla članico Društva narodov. Zastopniki petdesetih narodov so ta sklep potrdili. Le Avstrija, Ogrska in Albanija niso glasovale za sklep, ker so odvisne od Italije. Tako je petdeset narodov prvič v zgodovini prihitelo na pomoč napadeni državi s tem, da je proti Italiji sklenilo gospodarsko zaporo ali sankcije.

Toda Italija je Abesinijo osvojila. Sankcije niso nič pomagale. Društvo narodov uvideva, da sankcije niso uspeli, zato jih opušta.

Popoln poraz Društva narodov pomeni to, Kapitularcija Društva narodov pred eno samo državo, ki triumfira, čeprav je bil nje napad protipraven in tudi obsojen.

Kaj je vzrok temu? Ali je bilo petdeset držav preslabih, da bi bile štitele mednarodno pravo? Ne, ne! Dovolj močne so bile, toda porabiti niso hotele te moči.

Socialistična delavska internacionala je že ob početku vojne zahtevala, da se zapre Sueški prekop za italijanske čete in druge transporte. Če bi bilo Društvo narodov izpolnilo to zahtevo, bi bilo vojne konec, ker bi ne bilo ne vojakov, ne živil in ne municije. Socialistična delavska internacionala je to zahtevo še večkrat ponovila, zahtevala zaporo petroleja in bencina. Toda tudi to se ni zgodilo, da bi preprečili promet z letali, ladjami in pogon za tovrstne avtomobile in tanke.

Ali bi bil Mussolini morda napadel tedaj sankcijske dežele? Kaj šel tega bi ne bil storil, ker bi niti v Abesiniji ne mogel z vojsko nikamor. Petdeset držav in med njimi tri velesile se pač ni bala italijanske vojne proti njim.

Italijo je bilo mogoče prisiliti, da preneha z vojno v Abesiniji, toda bilo ni volje. Toda zakaj tega države niso storile?

Odgovorna za to je prejšnja Francija. V današnji Franciji, ko vlada v njej ljudska fronta z Blumom na če-

lu, bi kaj takega ne bilo mogoče. Pravi krivec je Laval, ker je zabranil resne sankcije, one dežele, zlasti na Balkanu, ki so jih izvajale zanje, pa pustil na cedilu, da sedaj izvaja Mussolini svoje maščevanje nad njimi s tem, da ovira njih promet z Italijo.

Če bi francoska ljudska fronta prišla na krmilo v septembru 1935, ne pa šele v juniju 1936, potem bi bila Abesinija danes svobodna, Italija pa bi spoštovala mednarodne pogodbe in Društvo narodov. Mussolini bi bil umolknil.

S francoskim meščanskim blokom je pa tudi soodgovorna angleška konservativna vlada. Anglija ni hotela podpreti Francije proti Hitlerju zaradi njegovih kršitev mednarodnega prava, zato se je Francija hotela za teči za pomoč k Italiji, nasprotno pa je odklanjala, da bi podprla zadostno politiko Anglije proti Mussoliniju. To so bili pravi vzroki, da Društvo narodov ni moglo vršiti svoje misije v smislu mednarodnega prava in v interesu miru. In podobna politika od strani Anglije, Nemčije in Italije se nadaljuje.

Misel kolektivne varnosti je doživela težak poraz, ki je bodrilo imperialističnim napadalcem ter pomeni veliko nevarnost za vse male države, od katerih so nekatere naravnost ogrožene, ker se že leta in leta pojavljajo razne teritorialne aspiracije nekaterih dežel.

Če bi bilo Društvo narodov vršilo svojo nalogo ter štitele mednarodno pravo, kakor je zahtevala Socialistična delavska internacionala, bi bila danes varnost mnogo večja. Kapitalistična meščanska oblast velesil je pa varnost zapravila, dokazala, da ima druge interese, ne pa da štiti mir in pospešuje sporazum med narodi. Zaigrala je s tem Društvo narodov in avtoritativnost mednarodnega prava.

Kdaj se popravi strašni greh nad človeštvom? Ali je kapitalistična družba sploh sposobna, da ga popravi? Ta damoklejev meč visi opasno danes nad človeško družbo.

Preokret v poljski mednarodni politiki?

Za zvezo s Francijo.

Na Poljskem se je pojavil močan politični val za zvezo s Francijo. — Poljsko-francoska družba je priredila veliko slavnost na francoski narodni praznik. Glasilo zunanje ministra je drugi dan poveljčevalo Francijo, dočim je doslej imelo za Francijo in Bluma le poniževalne besede. Pred

tremi dnevi je tudi poljski poslanik v Parizu govoril o nerazdružljivi zvezi med Francijo in Poljsko. Izpremembo je nedvomno povzročilo danciško vprašanje, ker se Poljaki zavedajo, da Nemčija namerava zasesti Dancig. Politični položaj bi se z poljskim preokretom izpremenil.

Konvencija o beguncih

V Zenevi se je vršila od 2. do 4. julija meddržavniška konferenca, ki so se je udeležile Belgija, Anglija, Danska, Ekvador, Francija, Irska, Letška, Norveška, Nizozemska, Poljska, Rumunija, Švedija, Švica, Čehoslovaška in Urugvaj. Konferenca je imela predvsem nalogo, da uredi pravni položaj nemških beguncev. Beguncem se mora izdati primeren identitetni dokument, ki velja eno leto ali najmanj 6 mesecev. Begunec rabi dokument kot potni list. Begunec se

ne sme izgnati tudi ne zaradi raznih pregreškov. Če se to zgodi, se ima begunec pravico pritožiti na vzklicno instanco. Zakoni so beguncem omogočeni po nemškem zakonu, čeprav nasprotujejo deželni zakonodaji. Konvencija stopi v veljavo v 30 dneh, če jo ratificirata vsaj dve deželi.

Norveški zastopnik je izjavil v imenu svoje vlade, da bo norveška vlada neglede na te sklepe pospeševala rešitev celotnega begunskega problema.

„Slovenec“ pred enim letom

Vclitve brez tajnega glasovanja niso svobodne

Zadnjič smo priobčili prvi del »Slovenčevega« uvodnika z dne 19. julija 1935. leta pod naslovom:

Za nepotvorjeno demokracijo.

Dočim je »Slovenec« v prvem delu tega uvodnika navedel načelne razloge za tajno volilno pravico, navaja v drugem delu, da tudi s pravne strani ni nikakih ovir, da vlada uvede tajne volitve. Hkrati pa tudi utemeljuje nujno potrebo, da se spremeni zakon o družtvih in tisku:

»Nikomur ne sme biti dovoljeno, da dela iz tega vprašanje, najmanj pa faktorjem, ki ne predstavljajo resnične volje ljudstva in nimajo njegovega zaupanja, ker ga niso dobili od ljudstva, ampak le na podlagi nedemokratskega volilnega zakona, pa še to le s pomočjo najhujše nasilne potvorbe volilnega rezultata. Novi volilni zakon, kakor ga hoče ljudstvo, se more uzakoniti popolnoma v smislu še obstoječe ustave iz leta 1931, ki jo hoče vlada g. Stojadinovića, dokler obstoja, absolutno spoštovati, zakaj čl. 54 te ustave pravi: »Narodna skupščina je sestavljena iz poslancev, ki jih narod svobodno izvoli s splošno, enako in neposredno volilno pravico.« Javnost glasovanja torej ni ustavno določena, ampak je le bila uzakonjena s posebnim zakonom, ki se lahko vsak čas brez ovire od strani ustave izpremeni; ustava sama pa upostavi tajnega glasovanja še olajšuje, ker določa svobodne volitve, svoboda brez tajnosti glasovanja pa je iluzorna. Saj so fašistični režimi uvedli javne volitve izven okvira ustave prav zato, da onemogočijo ali obtežijo svobodno odločitev proti obstoječemu režimu. Ker torej od strani ustave ni nobene ovire, da se ne bi ljudstvu vrnila volilna svoboda v tistem duhu in

obsegu, ki ga je jamčil volilni zakon pred uvedbo diktature in njej sledeče psevdodemokracije, smatramo, da naloga, ki jo je prevzela nova vlada, da namreč v državnem političnem življenju zopet pride do polne veljave ljudstvo, kojega voljo so prejšnji režimi s samovoljnimi akti kršili in dolgo vrsto let tlačili, ne dopušča, da bi kdorkoli samo poskušal oteževati restavracijo demokracije in demokratičnega volilnega reda ali pa delati na kakšnem zvođenju, potvarjanju in okrnitvi popolne volilne svobode. Zakaj tak človek ali institucija bi se pregrešil zoper vsa načela, na katere je sedanja vlada po volji najvišjega ustavnega faktorja in z dejanskim sporazumom najširših slojev srbskega, slovenskega in hrvatskega naroda postavljena, in bi motil naravni in mirni razvoj do novih razmer, ki jih terja obči blagor države, ter bi izgubil s takim v resnici protidržavnim in protiljudskim delovanjem vsako pravico do političnega obstoja.

Prav isto je treba reči o zakonu o tisku in o družtvnem zakonu, ki ni potreben korekture samo v podrobnostih, ampak tudi v temeljih o čemer bo še prilika govoriti. Kaj so osnovne zahteve in potrebe ljudstva, ki ga ničesar ne sme ovirati, da se ne bi združevalo po svojih naravnih, političnih in etičnih vidikih, v katere je brez vsake škode za državno celoto prirodno diferencirano, to je vsakomur znano in je bilo v starem demokratičnem zakonu v glavnem dobro in pravilno določeno. Vlada g. Stojadinovića, ki jo nosi zaupanje vsega jugoslovanskega državnega ljudstva, bo, kakor smo trdno prepričani, tudi v tem oziru našla pravo formulacijo osnovnih demokratičnih pravic slovenskega, hrvatskega in srbskega naroda, ki hoče v okviru državne celote in narodne vzajemnosti z vso zavestjo svoje moralne odgovornosti, sloneče na visoki duševni kulturi vseh Jugoslovancev, živeti svobodno politično življenje.

Strašna letalska nesreča v Ljubljani

Sedem oseb mrtvih.

V Ljubljani se je prepetila 1933 prav podobna avinionska nesreča kakor zadnja sredo.

Zjutraj je imel odpluti avinon starejšega tipa iz Ljubljane na Sušak. Prijavljenih je bilo pet potnikov. — Avinon je imel zamudo in dva Berlinčana sta prišla prepozno ter sta se le zaradi zamude aviniona mogla odpeljati v nesrečo. Motor aviniona je že prejšnji dan na Sušak nagajal. Kljub nedostatku je hotel odleteti še v sredo na Sušak. Avinon je odplul redno. Zaradi megle ali pa zaradi kake ovire je zadel v Sp. Hrušici v orehovo drevo in kmalu potem v črešnjevno drevo ter hip nato zlomastil v gozd. Že prej je nastal ogenj v avinonu, ki se je na tleh izpremenil,

če že ne prej v eksplozijo. Vseh sedem oseb, pet potnikov, pilot Jarošenko in mehanik Anušič, dalje odvetnik dr. Adolf Korče, uradnica Stana Kante, učiteljica Tilka Pivko in Berlinčana dr. Horn ter gospa Bruckler, so bili mrtvi pod trupom letala ter strašno razmesarjeni in ožgani. Berlinčana sta bila na ženitovanjskem potovanju.

Za civilno letalstvo v Jugoslaviji ta druga katastrofa ni najboljša izpričevalo. Treba je pogledati, kje in kaj je vzrok. Morda slučaj, morda nepazljivost, morda tudi pomanjkljivost v nadziranju tehnične strani je krivo nesreče, ki bi se, neglede samo na žrtve, tudi iz razlogov tujkega prometa ne bi smela dogoditi.

Žitni monopol v Franciji

Blumova vlada je napravila zakon, ki ima namen načrtne ureditve žitne trgovine. Privatna trgovina z žitom se popolnoma odpravi. Kmetom se bodo plačevala čimvišje cene za žito, za konzumente pa se pocenijo mlevski izdelki. Z žitnim monopolom je vlada storila važen korak v načrtnem gospodarstvu. Ta politika se bo nadaljevala.

Politični umor? V Španiji je bil umorjen monarhistični voditelj Calvo Sotelo. Našli so ga na pokopališču mrtvega (v Madridu). Razmesarjen je bil z nožem in bodali ter tudi ustreljen. Baje so ga odvedli v častnike preoblečeni ekstremisti ter umo-

rili. Druga vest pravi, da so ga umorili policijski uradniki iz maščevanja zaradi nekega umora, ki je bil izvršen nad policijskim uradnikom. Uvedena je preiskava, ki bo ovrгла eventualna podtikanja republikanskim gibanjem. Dogodek je pa vsekakor misteriozen.

Strašna vročina v Ameriki. Vročinska katastrofa v Zedinjenih državah je zahtevala nekaj dni vsako uro 50 smrtnih žrtev. Silno veliko škodo je povzročila tudi žetvi, ki jo cenijo na 300 milijonov dolarjev. V srednjih zahodnih pokrajinah je znašala vročina (n. pr. v pondeljek) 39 do 44 stopinj Celzija. V Hendersonu (Kentucky) je dosegla celo 40 stopinj.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevala Talpa 97

Odšla sva.

Kaj pa naj to pomeni? Toliko indijanskih žen s košarami še nikoli nisem videl. Da bi prodale toliko tortill?

»Peki stavkajo. Zato ljudje nimajo kruha in morajo jesti tortille.« mi je pojasnil mr. Pratt.

»Hej, mr. Pratt,« sem zaklical glasno, potem ko sem sredi ceste obstal, »fakoj na tem zgledu vidite, kako krivični ste in bili vi in mr. Shine.«

»Mr. Shine in jaz? Zakaj?«

»Vedno sta trdila, da se brigam samo za stavke in da povsod izbruhne stavka, kjer delam. Pri tej stavki sem, kakor vidite, docela nedolžen. Več tednov sem bil odsoten. Torej nikakor nisem mogel te stavke povzročiti.«

»To trdite vi, Gale. Toda stopite le v pekarno La Aurora, pa čujte, kaj pripovedujeta ljudem senjor in senjora Doux.«

»Kaj pa pripovedujeta o meni?«

»Vsakemu gostu pripovedujeta, da ste vi povzročitelj te stavke.«

»Douxova — sta ničvredna obrekovalca. S to stavko nimam nikakega opravka. Vodil sem transport in mi o kaki stavki ni nič znanega.«

»Douxova pa pripovedujeta, da niso delavci v pekarni, odkar ste vi tam delali, z nobeno stvarjo več zadovoljni, ne s hrano, ne s stanovanjem, ne z mezdo, ne z dolgim delovnim časom. Komaj ste odšli, se je že začelo. Najprej v La Aurovi in potem naslednji dan še v ostalih pekarnah. Zahtevajo najmanj dve pezi plače, zračne spalnice in osemurni delavnik.«

»Sedaj vam bom vendar povedal resnico, mr. Pratt,« sem mu rekel. »Stavka res ni moje delo. Saj sem vam že takrat, ko sva se prvič sre-

čala, povedal, da nastane slučajno stavka zmeraj tam, kjer delam ali kjer sem delal, čeprav trdi mr. Shine drugače. Za to pa res nič ne morem. Ali naj bom jaz kriv, če ljudem kaka reč ne ugaja in hočejo bolje živeti? Jaz res nikoli nič ne rečem. Zmeraj sem miren in pustim, da drugi govorijo. Toda, vrag vedi, vsepovsod, kamor pridem, trdijo ljudje, da sem wobbly, in zagotavljam vas, mr. Pratt, da je to —«

»— čista in gola resnica,« je mr. Pratt dokončal moj stavek, ki sem ga mislil sam popolnoma drugače končati.

Toda tako se zmeraj godi, če ti kdo sega v besedo in ti celo besede preobrača. Potem se seveda ni čuditi, če si ustvarjajo ljudje napačno mnenje. Dovolijo naj vsakemu, da pove vse do konca. Toda zmeraj se morajo vmešavati v nazore drugih ljudi. Zato ni čudo, če nastane pri tem samo neumnost.

K o n e c.

Dama in pa svetu

Jevtić vpokojen. Bivši ministrski predsednik Jevtić in še nekateri bivši ministri so bili vpokojeni. Tako Kojić, Popović, Hasanbegović, Marušić in Vujičić.

Energični poslanci. V procesu poslanca Arnautovića in tovarišev je nastal v obravnavalni dvorani med zaslišanjem priče Čejovića prepir. Poslanec Čejović in Trbić sta se najprej opljuvala in potem strela. V parlament taki ljudje pač ne spadajo.

V Italiji zopet zapirajo protifašiste. Po poročilu »Populaire« so v zadnjih dneh v Italiji aretirali veliko število antifašistov, med katerimi se nahajajo ugledne osebnosti in dva višja oficirja. Da bi se italijanski fašisti iznebili nasprotnikov, bi bilo treba zapreti tri četrtine prebivalstva v Italiji.

Avstrijski heimwerovci so ostali radi penadnega sporazuma med rjavosrajčniki in klerofašisti brez orientacije. Rablji delavskega gibanja niso dolgo uživali zaslug, ki so si jih pridobili s krvavo udušitvijo socialistov. Tako plačuje kapitalizem svoje hlapce.

Avstrija tolaži nasprotnike avstrijsko-nemškega dogovora. Avstrijska vlada pravi, da ima z Nemčijo še tajno pogodbo, ki določa še dve vprašanji, ki jima prisojamo Mussolinijevo očetovstvo. Ena pravi, da se habsburško vprašanje odloži za tri leta, druga pa, da je pogodba neveljavna, če bi se Nemčija vmešavala v notranje avstrijske razmere. Celoma antanta vidi v tej določbi »angelja rešitelja«, čeprav določba nima nobenega praktičnega pomena, ker bodo za »preporod« Avstrije skrbeli

avstrijski nacisti ob tajni podpori Nemčije. Kdo bo ugotavljal vmešavanje? Logično ponacistenje Avstrije bi utegnulo preprečiti le močno socialistično gibanje, eventualno ob pomoči mednarodne politike, če bi imela tako voljo. — Avstrijski nacisti so tudi nezadovoljni, ker se je pogodba sklenila brez njih in groze z obnovitvijo ilegalnega delovanja.

Lokarna konferenca v Bruslju bo najbrže odgodena. Italija se konference noče udeležiti, ker je že o snovala precej močno fronto proti Društvu narodov. Zanimivo je, da Italija diktira mednarodno politiko.

V izprevedu na francoski narodni praznik je bilo več kakor tričetrt milijona Parižanov. Enake manifestacije še ni bil deležen noben režim doslej.

Poizkušen atentat na angleškega kralja. Po končani vojaški paradi v Londonu, dne 16. t. m. je nek človek iz vrst gledalcev skočil z revolverjem v roki pred kralja. V tem hipu so ga varnostni organi zgrabili. Aretiranec zanika, da je nameraval atentat, ampak da je hotel samo opozoriti kralja na svojo osebo, ker drugače ni mogel do njega.

Angleški zunanji minister Eden je bil obolel. Rekli so, da ga ne bo več v vlado, a sedaj se je vrnil in zopet prevzel posle ministrstva.

Abesinija se upira. Italijani so se jeli bati za glavno mesto Addis Abebo, ker je obkoljeno od upornih Abesincev. Zaradi močvare, ki nastane ob deževju, je mogoča preskrba le po edini železnici, toda tudi to napadajo in kvarijo uporniki.

Po stavki hrastniških rudarjev

V zadnji številki »Delavske Politike« smo poročali o vzrokih, poteku in likvidaciji rudarske stavke, katera je spontano izbruhnila v rudniku Hrastnik in Ojstro. Stavka je bila po dveh dneh trajanja zaključena dne 10. julija. Sklep o prenehanju stavke je bil storjen na shodu, ki se je vršil dne 9. julija zvečer pred Delavskim domom, na katerem je poročala delavska delegacija o poteku pogajanj, ki so se vršila ves ta dan pri Generalnem ravnateljstvu T.P.D. v Ljubljani.

V glavnem je vsem zahtevam ustreženo, v kolikor so te vsebovane v okviru kolektivne pogodbe. Tako se je dosegel glede plačila minimalne mezde Din 37 na šit spozarum, da v slučaju, ako rudarjev zaslužek ni dosegel te višine, se ima v roku treh dni obvestiti o tem rudarsko glavarstvo, ki bo odredilo na licu mesta komisijo, ki bo proučila vzroke, zakaj ni mogel rudar oziroma dotična nasadba doseči polne storitve. T.P.D. mora skozi dobo treh mesecev predložiti rudarskemu glavarstvu vse plačilne izkaze. H komisiji se more pritegniti tudi delavske zaupnike. Akordi se določijo za vsako delo posebej na licu mesta — torej v jami — in vpišejo v posebno knjigo v treh dneh po nasadih dotične partije.

Separacijski delavci morajo vsak deloven dan doseči poln šit. Vse te in ostale točke zapisnika je tolmačil ogromni masi delavstva s. Arh.

Pred poročilom s. Arha pa je v uvodnem govoru iznesel težke okoliščine, v katerih se je vršila baš ta borba s. Pliberšek. Vsi delavci so zadržani, da se delegaciji vendarle uspejo doseči ono, kar so rudarji in njihovi zaupniki pri hrastni-

škem vodstvu T.P.D. brezuspešno nešteto-krat zahtevali! S. Arh je prečital in tolmačil zapisnik o pogajanjih, ki tvori dopolnilno obstoječe kolektivne pogodbe. Kljub vsem prizadevanjem pa vendar ni mogla delegacija uspeti glede zahtev rudarjev v celoti; tako v oni točki, ki zadeva vprašanje kategorizacij, t. j. na žalost eno najtežjih vprašanj, ki ostane odprto in ki bo rudarje stalo še težke borbe, ker to ni vprašanje samo Hrastnika, temveč vseh obratov T.P.D.

Svoje poročilo je podal še narodni poslanec g. Pleskovič. Končno je govoril tudi Podstudenšek, kot član NSZ. Kljub temu, da je prejel od svoje strani neke vrste prepoved, da ne sme govoriti, se pa ni pokoraval, temveč je izjavil, da je delegacija v celoti storila vse, kar je bilo v njenih močeh in da delavstvo sme z vsem zaupanjem zreti tudi nadalje v svoje vodstvo.

Shod, ki mu je predsedoval s. Bedenik, je bil nato zaključen, stavkovno vodstvo pa je sporočilo ravnateljstvu T.P.D., da je stavka zaključena. Stavkalo je v celoti 540 rudarjev.

Organizacija stavke je bila izvedena tako, da je vsaka tretjina, ki bi imela sicer vršiti službo bila zbrana na svojem mestu pred separacijo, dočim sta ostali dve tretjini bili prosti. Vsaka tretjina je vršila varnostno službo pri vseh važnejših rudniških objektih — tako, da se ni mogla zgoditi nikjer kakšna nesreča, ali da bi prišlo do neredov.

Delavstvo se iz te stavke lahko mnogo uči. Zlasti to, da je poleg discipline in solidarnosti nujno potrebna močna strokovna organizacija.

Rudarji, pristopite vsi k Zvezi rudarjev Jugoslavije!

Zadeva Jeseniškega parka Hrenovce razčiščena

Jesenice, 15. julija 1936.

Z ozirom na razburjenje na Jesenicah, ki je nastalo v zvezi z nenadno ustavitvijo vseh investicijskih del s strani KID, na razprave na občinski seji dne 14. t. m. in na potrebo razjasnitve položaja, ki je nastal na Jesenicah in o katerem pišete tudi Vi v Vašem članku v današnji številki DP, je obiskal Vaš dopisnik te dni načelnika tehn. oddelka banske uprave g. inž. Viktorja Skaberneta, ki je bil tako prijazen, da ga je sprejel in dovolil, da se objavijo sledeče njegove izjave v tej stvari:

Ferman, ki prepoveduje sečnjo parka v Hrenovcih, je izdala banska uprava popolnoma z lastnega nagiba, ne pa morda na ovadbo ali naznanilo, intervencijo ali pritožbo kogarkoli. Storila je to iz edinega nagiba, ker je tehnični oddelček banske uprave smatral za potrebno, da se ohrani ta park, ki je edina zelena oaza v mestu, ki še nima odobrenega regulacijskega načrta.

Ko je bil tehnični oddelček od činiteljev KID informiran o nameravanih gradnjah, se je takoj zavzel za rešitev tega vprašanja in je g. načelnik inž. Skaberne, dne 18. junija t. l. na licu vso stvar proučil in izdal k zgoraj navedenemu odloku dodaten odlok,

da se dovoljuje bunkerja za oglje v parku Hrenovci provizorično za 10 let, če pa v tem času najde mestna občina kak drug primeren prostor za park, pa definitivno. Pismenega obvestila o tem KID ni zahtevala. Radi zaposlenosti na banski upravi pa se je rešitev zakasnila in je bila izdana dne 13. t. m., tako da so jo merodajni činitelji imeli 14. t. m. že v rokah. S tem je zdaj vsa stvar rešena in odpadejo vse ovire nadaljevanja započelih del KID. G. načelnik je tudi izjavil, da imata tehnični oddelček banske uprave, kakor tudi banska uprava polno razumevanje za industrijski razvoj Jesenic, ker dobro veda, da Jesenice z industrijo stoje in padajo ter bodo na banski upravi vedno gledali na to, da se bo ta razvoj omogočil, upoštevajoč pač obstoječe zakone in predpise.

Mi smatramo za nujno potrebno, da se o tem obvesti vsa jeseniška javnost, da se duhovi pomirijo. Med tem je sredi preteklega tedna tudi KID napravila tozadevno prošnjo za gradbeno dovoljenje in zdaj pojde stvar svojo redno pot. Glavna ovira za izdajo dovoljenja je pa z gornjim dodatnim odlokom z dne 13. t. m. odstranjena in upati je, da ne bodo nastopile nobene nove prepreke, ki bi onemogočile in zadrževale industrijski razvoj Jesenic. C. K.

Iz naših krajev

Maribor

Pokrovitelji odbora za mirovni kongres v ženevi so, kakor doznavamo, preklicali svoje pokroviteljstvo. Po napadu, ki ga je priobčil »Slovenec«, ni bilo drugega pričakovati. Odkar je »Slovenec« postal čuvar reda v državi, ni priporočljivo prevzemati pokroviteljstva, kjer ne igrajo klerikalci prve vijeoline. Kaj takega bi moglo postati usodno celo za moze iz klerikalnega tabora.

Regulacijo Kralja Petra trga nam obljubujejo že par let. Svoječas, ko še »Slovenec« ni imel glavne besede, je pogosto kritiziral provizorično napravo za usmerjenje prometa na Kralja Petra trgu. Mnogo pikrih zbadljivk je povedal na račun takratnih mestnih očetov. Sedaj pa previdno molči o vseh teh nedostatkih in se mu nič več ne smilijo ubogi vozniki, ki so se menda že tudi navačili takozvanega »ringelspila« na Kralja Petra trgu. Kljub temu pa je vendar že opaziti napredek, ker se že dokaj časa nahajajo tako na Glavnem trgu kakor tudi na Kralja Petra trgu kupi granitnih kock, na katerih bo kmalu začela poganjati trava. Bo že, bo že!

Gradbena dela pri novi 4-nadstropni stanovanjski hiši, ki jo gradi nasproti glavnega kolodvora »Ljudska samopomoč«, naglo napredujejo. V ostale pa je letos v Mariboru opažati le malo gradbene podjetnosti.

Skupni izlet na Pohorje. V nedeljo, dne 19. julija so bo vršil pod vodstvom »Prijatelj Prirode« izlet na Pohorje (Sv. Bolfenk). Vsi člani kulturnih in strokovnih organizacij se naprošajo, da se sigurno izleta udeležijo. — Odhod ob 6. uri zjutraj s Kralja Petra trga.

Stanovanjski urad »Mariborskega tedna« bo kakor vsako leto tudi letos posloval za čas priveditve »Mariborskega tedna« in si-

Celje

Kovinarji, pozor! Podružnica S.M.R.J. sklicuje za nedeljo dne 19. julija v restavraciji »Amerika« v Spodnji Hudičji zborovanje kovinarjev, predvsem za sekcijo Cinkarna. Dnevni red: 1.) Poročilo o položaju pokojniške blagajne Bratovske skladnice (poročila s. Arh); 2.) kolektivne pogodbe (poročila s. Arh); 3.) o sanaciji Bratovskih skladnic v ČSR (por. s. Reisman). Pozivamo vse člane, posebno iz Cinkarne, da se tega velevažnega zborovanja sigurno in točno udeležijo. Zborovanje se bo pričelo točno ob 8. uri zjutraj.

Neumestna šala ali igračkanje z delavsko eksistenco! V ponedeljek, dne 13. t. m. je stavbinsko delavstvo v Celju nenadoma, za kratek čas, zapustilo delo pri nekaterih tukajšnjih stavbenih podjetjih. Nismo še sicer ugotovili ozadja te nenavadne stavke, niti pravega krivca, kljub temu pa opozarjamo one brezvestneže, ki hočejo na tako podoben način diskreditirati delavsko gibanje, da v bodoče ne bodo tako srečno odnesli svojih peta. Kakor smo se informirali, je začel nekdo nenadoma vpiti, da je izbruhnila splošna stavka stavbincev. Delavstvo v dobri veri, da gre za resno akcijo in ker si nihče ne mara pustiti očitati, da je stavkovekaz ali izdajalec delavskih interesov, je vsled tega trenutno ustavilo delo. Le uplivenjši in razsodni organizirani delavci so se takoj informirali na pristojnem mestu, kaj je na stvari ter se je njim zahvaliti, da je stvar mirno končala. Kakšne posledice ima lahko tako podlo početje, krivci seveda ne pomislijo. Dasi so vzeli nekateri neprizadeti zadevo za smešno, se kljub temu slišijo glasovi, da nameravajo podjetniki radi tega izvajati konsekvence. Opozarjamo celokupno organizirano delavstvo, da vsakega, ki na tak način hujska in vprizorja na svojo roko divje stavke, takoj javijo svojim zaupnikom ali funkcionarjem strokovne organizacije. — Svit.

Konec stavke v tekstilni tovarni »Elka«. Spontana stavka, o kateri smo na kratko poročali v zadnji številki našega lista, se je v torek, dne 14. t. m. uspešno zaključila. Spor, ki je nastal radi odpusta delavke, se je poravnal na ta način, da je podjetje prizadeto delavko ponovno sprejelo na delo. Pogajanja je vodil centralni tajnik Splošne del. strok. zveze s. Jakomin.

Opozarjamo ponovno na današnji koncert v mestnem parku, ki se bo vršil ob pol 9. uri zvečer. V nedeljo pa se vrši ob pol 11. uri dopoldne.

Veliko vrtno veselico priredi v nedeljo, dne 19. julija S.M.R.J. Igra steklarska godba iz Hrastnika. Začetek ob 3. uri popoldne. Kdor se hoče prijetno zabavati, naj ne manjka!

Hrastnik

— **S. Kumlanec Dražo** iz Hrastnika je daroval za tiskovni sklad Din 10.—. Najlepša hvala.

Trbovlje

Bili so upokojeni pa so brez pokojnine. V Trbovljah je bilo zadnji čas nekaj rudarjev upokojenih (baje 25 po številu), katerim je bila naknadno pokojnina ustavljena z motivacijo, da jih bodo še ponovno pregledali. To se nam zdi dokaj čudno, ko vemo, da se rudarja upokojijo samo tedaj, če je res za delo popolnoma nesposoben. S 1. julijem so pa ostali ti rudarji brez pokojnine. Čudno je res to, da se ne vprašajo oni faktorji, ki ustavljajo edini dohodek rudarja, od česa naj tak rudar živi, ako nima ne dela, ne hranarine in ne pokojnine. Sicer se je posredovalo na merodajnih mestih, da se nudi prizadetim eno ali drugo, toda uspeh še ni znan in dejstvo je tudi, da ti rudarji že od 1. julija t. l. dalje nimajo kaj jesti. Takšne razmere in odredbe se delavstvu nič ne dopadejo in splošna želja je, da se naj bodoče ne postopa več tako brezglavo.

cer v Putnikovi menjalnici na glavnem kolodvoru. Prijave stanovanj se sprejemajo vsak dan med uradnimi urami.

Poleg modne revije in obrtniške razstave ki jo bodo priredili ob priliki priveditve »M. T.« domači obrtniki, bo prirejena tudi velika gostinska razstava v II. nadstropju Cankarjeve dekliske meščanske šole.

Kolo št. 30.506 je te dni nek delavec našel v Betnavskem gozdu. Evidenčne številke okrog 30.000 so bile izdane v kočevskem srezu. Domneva se, da je kolo bilo ukradeno.

Glasheno društvo žel. del. in uslužbencev obvešča vsa bratska društva, da se bo vršila poletna veselica, ki je minulo nedeljo radi slabega vremena odpadla, v nedeljo, dne 19. julija s pričetkom ob 3. uri popoldne v gostilni Weber na Pobrežju. — Vabljeni vsi prijatelji društva!

Tekstilci in obiskovalci Pohorja ne pozabite, da priredi godba tekstilnih delavcev dne 19. julija veselico v Pekrah v gostilni Zorko, kjer boste našli vse za okrepčilo in zabavo. Vstopnine ni! Vsi prijatelji lepe godbe in neprisilne zabave iskreno vabljeni.

Delavci, meščani, kupujte okusen sladki kmečki kruh pekarnarakuša, Koroška c.

Dr. Marinič Fran

se je preselil v Koroško ulico 26 in ordinira od 9. do 11. ure in od 2. do 4. ure (14. do 16. ure).

Sprememba pri vodstvu rudnika. V Trbovljah se je izvršila nenadna izprememba pri vodstvu rudnika. Dosedanji ravnatelj je nastopil ali je moral nastopiti daljši bolezenski dopust, s katerega se baje ne bo več vrnil na svoje dosedanje mesto. Naj pride naslednik kdorkoli, upoštevati bo moral socialne, kulturne in gospodarske potrebe delavstva v Trbovljah!

Že javljen izlet na Mrzlico se vrši v nedeljo, dne 19. julija. Delavska godba pa ne bo sodelovala, kot je bilo javljeno in to vsled višje sile. Na svidenje v lepi naravi! — Družnost!

Zagorje ob Savi

Stavka brezposelnih. Stavka brezposelnih zaposlenih pri gradnji ceste Zagorje—Slačnik—Trbovlje je končana. Trajala je 13 dni. Uspeh, ki so ga dosegli stavkujoči v tej borbi je strašno majhen v primeri z žrtvami, ki so jih morali doprinesiti. Kakor na eni strani odločno obojamo naziranje gotovih gospodov, da so brezposelni manjvredni ljudje in da je tudi njih delo manjvredno, tako moramo žal tudi brezposelnim reči odkrito besedo, da samo s trmoglavostjo postojank nasprotnika ni mogoče osvojiti. Naj si zapomnijo, da v gibanju nikdar ne sme odločati samo masa, temveč razum.

Borovnica

Podružnica Zveze lesnih delavcev in sodnih strok Jugoslavije bo uprizorila v nedeljo, dne 19. t. m. ob 20. uri zvečer na vrtu gostilne »Mavec« dramo »Spavaj moja deklica«. Vstopnina malenkostna.

Kranj

Velika vrtna veselica SDSZJ se bo vršila jutri 19. t. m. pri g. Graiserju na Primskovem. Spored bo bogat in zabava izvrstna. Delavci in delavke ne zamudite!

Obrtniki mizarске stroke so imeli preteklo nedeljo v hotelu »Kranjski dvor« sestanek, na katerem so ostro obojali nelojalno konkurenco. Tudi proti šušmarstvu, pravijo, da bodo bolj poostri. Treba je, da se zdramijo tudi mizarški pomočniki in stopijo v organizacijo potom katere si bodo zboljšali svoj položaj. Taka akcija bi bila tudi mojstrom najboljša opora v borbi proti šušmarstvu.

VAŽNO!

Ravno za Vas smo se založili z ogromno izbiro damskih in moških plaščev kot Trench-Coutov ter vseh vrst oblek, po neverjetno nizkih cenah! — Oglejte si zalogo in prepričajte se!

»TIVAR«, prodajalna Kranj.

Jesenice

Svež grob. V soboto, dne 11. t. m. proti večeru je umrl na Jesenicah v starosti 74 let upokojeni tov. predelavec in kovač Ivan Kunšič. Pokojnik je bil doma iz Gorja, odkoder se je pred desetletji preselil na Jesenice, kjer si je ustvaril dom. Bil je znan kot mož dobre volje, eden od najstarejših jeseniških harmonikarjev, ki še na stara leta ni prenehal ljudi zabavati z veselo poskočnico in so ga zaradi tega in sploh zaradi njegove dobrodušnosti imeli radi povsod, kamor je prišel oz. kjer se je pojavil. Tudi njegov pogreb, pri katerem je svirala Kovinarska godba SMRJ, je to dokazal. Za njim žalujejo sin Rudolf, znan delavec v naših strokovnih in drugih organizacijah, sam znan pevec in harmonikar ter več hčera. Priljubljenemu možu naj bo med nami ohranjen časten spomin, njegovim svojcem pa naše sožalje.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo pop. ob 3. uri, samo ob slabem vremenu) velfilim »Ljubimci« z Gustavom Fröhlichem in Renato Müller v gl. vlogi. Med dodatki tudi II. del Vseslovenskih plesov v Ljubljani. — Sledi Shirley Temple kot gospodična.

Na račun najbednejših so kra- dli in pijančevali

Velike poneverbe v sirotišnici — Glavni krivec pop Maksimović — Drugi z denarjev revežev veseljači na letovišču

Zadnjič smo poročali, da se da pri nas uganjati korupcija tudi v norišnici, danes moramo pa na žalost poročati, da se uganja korupcija celo »v društvu za pobijanje beračenja«.

Po poročilu beograjske »Politike« je advokat Nešić v Beogradu ovadil sodišču Dragoljuba Maksimovića, po poklicu popa in Vladeto Milosavljevića, ker sta poneverila mnogo denarja, namenjenega za najbednejše siromake v domu »društva za pobijanje prosjačenja«.

Maksimović je bil kot častljiv pop pred leti izvoljen za tajnika tega društva z mesečno plačo 1700 Din. Njemu je pomagal pri poneverbah in pijančevanju član odbora Vladeta Milosavljević, nekdanji večkratni milijonar in trgovec z železnino.

Denar siromakov bi zapravljala še naprej, če ne bi slučajno odkrili, da pop Maksimović ni baš poštenjak. Nekega dne je bil določen član društva g. Dukanac, da nadzoruje delitev kosil v domu siromakov. Slišal je prepir med ekonomom Gojkom Bjelićem in kuharico radi nekkih pet kil krompirja. Ekonom je hotel prepričati kuharico, naj mu da pet kil krompirja, on bo pa dal v zameno zelje, ki ga njegova gospa soproga ne mara. Na Dukančevo vprašanje, kako da se on drzne odnašati krompir, namenjen za siromake, je ekonom odgovoril:

»Meni je dal dovoljenje za to g. Dragoljub Maksimović.«

Dukanacu se je to zdelo sumljivo,

pa je poročal o tem predsedniku društva Diniću.

Dinić je takoj začel s preiskavo.

»Kaj se dogaja v domu,« je vprašal tajnika Maksimovića.

»Jaz ne vem,« mu je odvrnil tajnik.

»Pa kdo naj ve, ako vi ne veste,« se je vznemiril Dinić.

»Jaz ne morem stalno tičati v domu.«

»E, bratec moj, ko ne moreš niti tega, kar je tvoja dolžnost in za kar si plačan, potem se bomo drugače razgovarjali.«

In ugotovili so, da je pop na debelo kradel in poneverjal denar, ki so ga dobri ljudje dali za siromake. Potom advokata so oba krivca izročili sodišču. Toda ptička sta se nekam izgubila in kakor poroča »Politika«, da je Milosavljević v nekem francoskem letovišču!

Beograjska »Politika« zaključuje poročilo o obnašanju popa Maksimovića napram siromakom, na katerih račun je živel:

»Maksimović ni bil niti duhovniško blag, niti obziren napram siromakom po njihovi starosti. Danes, ko se je prišlo na sled vsemu, ko starčki in stare žene upajo, da jim ne bo mogel on nič več hudega storiti, so začeli govoriti. A njihovo pripovedovanje nikakor ne govori o kakih duhovniški blagosti bivšega tajnika društva za pobijanje prosjačenja in pomoč revežem.«

jajo drugim, ki bi hoteli plačati organizacijski prispevek, češ »kaj boš podpiral Arha, rajši na moštu zapij!« Nekdaj je v vašem taboru veljalo pravilo, da »organizirana manjšina mora vladati neorganizirani večini«, a sedaj, kakor izgleda, hočete ravno obratno. Organizirana manjšina naj bi po vašem mnenju vpraševala neorganizirano delavstvo in pa »kroge«, ki niso direktno interesirani, kje in kdaj naj bi se vršil shod in če bi se sploh smel vršiti ter o čem naj bi se na shodu govorilo. Človek se ne sme kregati z lastno pametjo! Dopisnik pravi tudi: Želeli bi (že prej pa tudi on sam osebno želi), da se kmalu skliče članski sestanek, na katerem naj bi se uredili vsi nesporazumi, ki so se med nami, kar se tiče organizacije. Kar je bilo, naj se pozabi, gleda naj se vedno le naprej, ne pa nazaj. Vse v reči! Ali človek, povej najprej svoje ime, po glasu. Te namreč ne poznamo, da bomo vedeli, s kom imamo opravka! Ako ostanete anonimni, tedaj so taki dopisi v resnici samo mlatenje prazne slame. Skoro bo poteklo leto dni, odkar je pripravljali odbor Zveze rudarjev Jugoslavije začel z delom na terenu. Vršili so se javni sestanki, shodi in predavanja in res čudno je, da bi bil še kdo v Velenju ki bi se hotel pošteno in zvesto udeleževati v razredni organizaciji, pa da do danes še vedno ne ve, kam se ima obrniti. Komur leži stvar pri srcu, naj stopi odkrito naprej, zakaj vrata organizacije so odprta vsem, ki pošteno mislijo, delujejo in hočejo delavskemu razredu res koristiti. Kdor pa v teku enega leta ni opazil v našem pokretu več kot samo en edini strokovni shod (z dne 17. maja) in je mnenja, da naj organizacija vprašuje nasprotnike delavskega gibanja za nasvete, je v zmoti in ostal bo še nadalje tam, kjer je bil doslej. Razredno zavodni proletarijat pa bo doprinašal svoje žrtve in vršil svojo zgodovinsko nalogo, brez ozira na fraziranje in demagožijo s te ali one strani. — Za Zvezo rudarjev Jugoslavije, Podružnica Velenje, Josip Polanc, t. č. predsednik.

Slovenska Bistrica

Podružnica I. Delavskega kolesarskega osr. društva priredi v nedeljo, dne 19. julija izlet skozi Poljčane na Rožsko Slatino. — Odvoz izpred društvenega lokala točno ob 8.30 uri, avto pa ob 9.30 uri. Za članstvo je udeležba obvezna. Prijatelji kolesarjev kakor tudi naše podružnice vljudo vabljeni. Družnost!

Pozor!

Delavci! — Delavke!

Znaten popust Vam nudi samo brivski in frizerski salon

Anton Veselko

vls-á-vls kavarne »Orient«, Maribor

Prepričajte se o solidni postrežbi!

Roké Andreja Podlipnika

Nasilna nezaposlenost je zlo, ki je na oko sicer odpravljivo, pa vendar zapušča tako v posamezniku kakor tudi v množici hude, premnogokrat neozdravljive posledice. Seveda, so tudi rojeni delamržeži, toda to so izjemni bolni slučajji vseh dob. Človek pa, ki je izgubil delo zaradi nepravilno urejenega gospodarskega sistema, človek, ki bi rad delal — pa dela ni zanj, je v resnici žrtev pogoltnosti kapitalističnega moloča. Povsem nedolžen je nasilno odrinjen od dela, da ne more živeti ne sebe ne svojcev. Je nekak odpadek ob cesti, po kateri teče bogato življenje. Prav tak slučaj, kakršnih je dandanes na milijone po vsem svetu, obravnava Tone Seliškar v svoji povesti Roké Andreja Podlipnika, ki jo letos izda Cankarjeva družba. Tudi strojnika Andreja je zajela »kriza« in ga pahnila na smetišče brezdelja. Zeno ima in otroka, poženejo ga iz stanovanja, prebiva med barakarji, gladu-

je, išče dela vsepovsod, obupuje in se upira zlu vse do tlej, dokler se njegove roke, ki so bile dobre in poštene v delu, ne oprimejo zločina, s katerim hoče rešiti sebe in svojce. Seliškar nam bo v tej povesti razkril vso žalostno nezaposlenost, prikazal nam bo nezaposlenost kot zločin družabnega sistema, opisal nam bo življenje izobčenih, opisal žene in otroke teh žrtev z vso iskrenostjo človeka-pisatelja, ki z brezobzirno besedo razkriva vse čire današnje družbe. Z vso jedko resnico nam bo narisal vse duševne boje nezaposlenega Andreja in njegove žene Ane ter njegovih sodrugov, tako da bo knjiga kakor dokument vse one nezaljšne krivice, ki je zajela delavstvo vsega sveta po besedah Ivana Cankarja: Bogastvo leži na kupih — kam z delavci? Na cesto z njimi! In na cesto se je izlila črna voj-ska.

Delavski pravni svetovalec

Dvakrat plačani računi (Trbovlje)

Vprašanje: Moja mati je leta 1932 prevzela po umrlem očetu posestvo in so jo takrat razni ljudje terjali za dolgove, ki jih je napravil pok. oče. Mati je plačevala, ker ni mogla kontrolirati če so dolgovni resnični ali ne, a v pravdo se tudi ni upala spustiti. Sedaj pa je našla potrdila, da je bil en dolg v znesku Din 800 že plačan in je torej ta dolg dvakrat plačala. Ali lahko dobi ta denar nazaj? Jeli mati sploh dolžna plačevati očetove dolgove?

Odgovor: Mati sicer ne bi bila dolžna plačevati dolgov za očetom. Če pa je prevzela zapuščino po očetu, njegovo preostalo premoženje in si ni izgovorila, da prevzame dedščino samo pogojno do višine vrednosti, potem mora plačati vse resnične dolgove pok. očeta, najsi že prevzeto premoženje to doseže ali ne. Če lahko dokaže z najdenim potrdilom, da je bil tisti dolg Din 800 že plačan, ima seve pravico od prejemnika teh Din 800 zahtevati nazaj s 5% obrestmi od dneva plačila. Če bi bil dotični tisti Din 800 zahteval sodnim potom, bi ga lahko sodišče na predlog matere celo kaznovalo po § 380 kaz. zak. z zaporom do dveh let in v denarju do 20.000 Din.

Vuzenica. Vprašanje: Zadruga me toži na plačilo deleža. Pred osmimi leti sem pristopil, plačal Din 10, nato pa izstopil. Ali sem dolžan plačati? — O d g o v o r: Zadruga oz. likvidacijski odbor najbrž izterjujeta deleže za kritje primanjkljaja. Ako niste pred osmimi leti pismeno in proti potrdilu javili svojega izstopa iz članstva, Vam noben izgovor ne pomaga. Ako bi bili izstopili, potem bi Vam zadruga po dveh letih morala vrniti znesek, ki ste ga vplačali na delež. Vse kaže, da Vi deleža niste pravilno odpovedali.

Delavci! Nameščenci!

Zahajajte le v one javne lokale, brivnice itd., kjer je na razpolago naš list. Agitirajte povsod za »Delavsko Politiko«.

Sportna rubrika

Pokelna tekma Dask: Retje je končala z zmago Daska 4:1. Moštvo Daska je nastopilo po daljši pavzi kompletno in zmago zaslužilo. V prvem polčasu je igralo Retje kljub slabi postavi dobro. V drugem polčasu je imelo vodstvo igre stalno v rokah moštvo Daska. Tekma sama ni bila kdo ve kaj zanimiva. Žalostno je, da naša sportna javnost ne poseča tekem, v katerih igrajo delavski klubi. Podčrtati moramo, da je potekla tekma v najlepšem redu. Naj bo to tudi ostalim klubom za vzgled. Tekmo je sodil s. Stepišnik v popolno zadovoljstvo.

Amater kot prvak Zasavja je imel veliko smolo v Ljubljani na finalni tekmi Amater: Slovan. Moštvo Amaterja je nastopilo brez štirih svojih najboljših igralcev, ki jih je LNP kaznoval oz. jim prepovedal nastop. Največ krivde na visokem porazu 8:2 ima vratar Amaterja, ki je zatajil vse svoje znanje. V drugem polčasu je Amater moral igrati samo z desetimi igralci, ker je bil vratar poškodovan. Če bi se delavski sportni klubi zavedali svojega poslanstva, bi take neprijetnosti lahko izostale in bi napram višjim sportnim instancam lahko drugače nastopili.

Amater: Slovan. 29. t. m. igra drugo tekmo Amater: Slovan na igrišču Amaterja.

Velenje

Da se razumemo. Ker bo naša Zveza rudarjev Jugoslavije brezdvomno še sklicala večkrat kakšen shod ali predavanje, menda ne bo odveč, če nekoliko odgovorimo na izvajanja velenjskega dopisnika v 8. in 9. številki »Obzornika« z dne 4. junija t. l. Dopisnik namreč pravi, da se je dne 17. maja t. l. vršil zelo dobro obiskan shod, ki ga je sklicala Zveza rudarjev Jugoslavije, da je govoril s. Arh iz Zagorja in je njegov govor delavstvo v celoti odobraval. Vendar pa, pravi dopisnik dalje, bi bilo želeli, da bi se s. Arh prej na članskem sestanku domenil z delavstvom, o čem in kako naj na shodu govori, da bi slišal mnenje vseh, ne pa samo nekaterih, kajti shod ima ta namen, da se javnost informira in da se jo pritegne k sodelovanju itd. Nadalje konstatira dopisnik, da če je shod sklican le na osebno inicijativo ali željo, potem nima smisla in je ali navadno predavanje, ali pa mlatenje prazne slame. — Vprašam dopisnika, če on resno misli, da strokovni tajnik s. Arh kakole iz lastne inicijative prihaja k nam na shode? In nadalje, če on veruje, da je pri podružnicah Zveze rudarjev Jugoslavije res takšna »demokracija«, da kar posamezniki diktirajo, kdaj, kje in kakšen shod se naj vrši in o čem se naj govori? Tega dopisnik najbrž niti sam ne verjame. Toda kritizirati hoče, pa čeprav je kritika tako neumestna, kakor je neumestno mlatenje prazne slame. Dopisnik pravi nadalje, da ima shod le takrat pomen, kadar ga zahteva vse članstvo in če se z njim pritegne v borbo ali akcijo tudi ostale, ne direktno interesirane kroge. Ako bo dopisnik čakal na to, da bo »vse delavstvo zahtevalo sklicanje shoda«, potem takega shoda nikoli ne bo. Kar se tiče pritegnitve vseh ostalih direktno ali indirektno zainteresiranih kreditov v »akcijo«, spomnim dopisnika na to, da ZRJ to že dela, da pa ji pri tem najbolj nagajajo ljudje, ki spadajo sicer v delavsko organizacijo, pa prigovar-

Cenj. občinstvu z Jesenic in okolice vljudno javljam, da sem otvoril lepo opremljeno in higijensko urejeno

**mesnico
in hladilnico**

poleg lekarne Koželj na Jesenicah.

Se vljudno priporočam

Ciril Bajželj

mesar in prekajevalec, Jesenice

Kopalne hlače in obleke

iz lastne pletarne nudl najceneje

Ekspozitna hiša »LUNA«, Maribor, samo na Glavnem trgu 24

Kupujte svoje potreščine pri naših inserentih.

TIVAR-

OBLEKE

ZA DELO

Kompletne obleke iz čvrstega gradla
Din 75'—

Amerikanske hlače iz čvrstega gradla
Din 45'—

Obleke za vsakega in vsako priliko

TIVAR-

OBLEKE